

**1974 BARIŞ HAREKÂTI SONRASINDA TÜRKİYE'DEN KIBRIS'A GELEN
GÖÇMENLERİN KÜLTÜRLENME SEVİYELERİNİN İNCELENMESİ**

*INVESTIGATION OF THE ACCULTURATION LEVEL OF THE IMMIGRANTS FROM
TURKEY TO CYPRUS AFTER 1974 PEACE OPERATION*

Dr. Ömer GÖKEL

Yakın Doğu Üniversitesi. Atatürk Eğitim Fakültesi. omergokel@yahoo.com Lefkoşa/KKTC

ÖZ

Kıbrıs, gerek jeopolitik konumu gerekse doğal zenginlikleri nedeniyle tarihi boyunca birçok medeniyetin himayesi altına girmiş ve bu sebeplerle de sürekli olarak göç alan ve göç veren bir ada ülkesi olmuştur. Bu göç hareketlerinin içerisindeki en fazla nüfus yoğunluğu Osmanlıların adayı fethinden sonra yaşanmış ve Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden birçok insanın adaya yerleştirilmesi neticesinde Kıbrıs'taki Türk varlığı başlamıştır. Son göç dalgası ise 1974 Barış Harekâtından sonra gerçekleştirilmiş ve yaşanan iç ve dış göçlerle Kıbrıs, iki toplumlu bir ada ülkesi olarak günümüzde de mevcut statüsünü sürdürmektedir. Bu çalışmada da; 1974 sonrası Türkiye'den Kıbrıs'a gerçekleştirilen dış göç hareketleri sonucunda yerleşik kültür ile sonradan gelenlerin birbirleriyle etkileşimleri, Kıbrıs kültürüne uyumları ve kültürlenme seviyelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Karma yöntemin kullanıldığı bu çalışmaya 531 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda; Türkiye'den gelen ilk kabile grubunun ve Türkiye'de doğmuş çocuklarının kendi kültürünü devam ettirmeye çalıştığı, KKTC'de doğan ikinci kuşak çocukların iki kültürü bir arada sürdürmeye çalıştığı ve üçüncü kuşak bireylerin ise Kıbrıs kültürü ile Türkiye kültürünün birleştiği karma bir kültür oluşturduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Kültürlenme, Göç, Türkiyeli, Kıbrıslı, Kıbrıs kültürü

ABSTRACT

Cyprus has remained under the domination of many civilizations due to its geopolitical location and natural riches throughout the history. Because of these reasons, it became to an island that allowing immigrant and emigrant continuously. The highest population density of these migration movements occurred after the Ottoman conquest of the island and as a result of placing many people to the island from various regions of Turkey, the Turkish presence began. The recent wave of migration has been performed on the island after the 1974 Peace Operation, and Cyprus continues its current status as a bi-communal island country at the present time after the internal and external migration. Aim of this research is to examine the interaction between newcomers and the current culture, adaption to Cyprus culture and their acculturation levels in terms of various variables according to the result of the external migration movements performed after 1974. In this research, data's were collected from 531 participants by mixed method. As a result, it was found that the first group of delegations from Turkey and their children who were born in Turkey is trying to maintain their own culture, second generation children who were born in Cyprus are trying to maintain a combination of two cultures and the third generation children have been identified as a combined culture that unite the culture of Turkey with the Cyprus culture.

Keywords: Culture, Acculturation, Immigration, Turkish, Cypriot, Cyprus culture

1. GİRİŞ

Kültür, bir toplumun toplumsal olarak birbirlerini etkilemesi ve bu etkileşimle kazanılan maddi-manevi değerlerin bütünleşmesi olup, ortama ayak uydurma veya ortamı kendi amaç ve çıkarlarına göre değiştirme şeklinde tanımlanmaktadır (İzbul, 1983:28). Bir başka ifadeyle kültür; bazı toplulukların değerleri, inançları, araçları, tutum ve davranışları ile etkileşime girerek kültürleşmelerini de kapsayan farklı bir yaşam tarzı olarak ifade edilmektedir (Bilgin, 2003). Kültürleşme ise göç edenlerin yerleşik kültürün değerlerini, davranışsal normlarını ve tutumlarına adapte olması süreci ya da (Cortes, Rogler ve Malgady, 1994:712) kültürler arası ilişkilerin etkisiyle davranış, değer ve tutumlardaki değişim sürecidir (Berry, 2006:28). Kültürleşme, kültürü sürdürme ve iletişime geçme boyutlarının birleşimi olarak dört farklı stratejiyle sonuçlanmaktadır. Bunlar; bütünleşme, ayrılma, asimilasyon ve marjinalleşme (aykırılışma) dır (Berry, 1997; Nguyen ve Von Eye, 2002:204).

Kültürleşmenin göç ile çok yakın bir ilişkisi bulunmaktadır. İlk etapta sadece bir yer değiştirme süreci olarak görülen göç, sebepleri ve sonuçları açısından birey ve toplum üzerinde büyük etkiler bırakabilmektedir (Bülbül ve Köse, 2010:76). Bu etkilerden en önemlileri toplumsal, iktisadi, siyasi ve kültürel alanlarda yaşanan ve yeni gelenlerin yerleşik kültürle kaynaşması veya kaynaşamaması nedeniyle ortaya çıkan uyumsuz ve kültürel dönüşümlerdir. Bu değişim ve dönüşümlerin sonucunda da olması gereken etkileşim ve uyum süreçleri göç eden ve göç alan toplum/ülke açısından karmaşık bir boyut alabilmektedir (Günay, 2003:35). Bu sebeple kültürleşme süreçleri, kişinin nereden geldiği ve gelinen yerin toplumsal özellikleri belirlenerek incelenmelidir. Çünkü kişiler yaşadıkları toplumun değerleri, kültürü, toplumsal sistemi ve bu toplumsal sistemin içindeki durumsal faktörlerle şekillenmektedir. Göç edilen yerdeki toplumla gelmiş olduğu toplumun kültürel özelliklerinin uyuşmaması halinde kültürel mesafe artmakta, bu mesafenin aşılabilmesi durumunda da kişinin kültürleşme sürecinden olumsuz etkilenmesine ve birçok çelişki ve sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır (Aliyev ve Öğülmüş, 2016:91).

Kıbrıs adası da tarihi boyunca jeopolitik konumu nedeniyle istila, fetih, ticaret gibi etkenlerle birçok göç hareketine ve yerleşik kültürle sonradan gelenlerin etkileşimleriyle birlikte de çeşitli kültürleşme süreçlerine sahne olmuştur. En büyük göç hareketi ve kültürleşme süreci ise Osmanlıların adayı fethetmesiyle gerçekleştirilmiştir (Baltacı, 1996:227). Fetihten sonraki göçler, toplu olarak özellikle aşiret, cemaat ve köyün tamamının gönderilmesi şeklinde gerçekleştirilmiş ve birçok kişinin yeni topraklarda yeni kültüre uyum aşamasında sıkıntılar yaşamalarına neden olmuştur (Halaçoğlu, 2006:112).

Göç edenlerin uyum sıkıntılarının yanı sıra Osmanlı devletinin 19. yüzyıldan itibaren gerilemeye başlaması, adanın İngilizlere kiralanması (Zia, 1975:74), İngilizlerin uygulamış olduğu zorlama politikaları (Türklerin zorla Hıristiyan ve İngiliz vatandaşı yapılmaya çalışılması) ile Rumların ada üzerindeki hâkimiyet kurma çabaları, Rum papazların İslamiyet bilgisi ve Türkçesi yetersiz olan veya hiç Türkçe bilmeyenleri hedef alarak dinlerini değiştirme girişimleri nedeniyle Anadolu'ya tersine göçler yaşanmış ve Kıbrıs'ta nüfus dengesi Türkler aleyhine bozulmaya başlamıştır (BOA, 180/177).

Adadaki son göç hareketleri ise 1974 yılından sonra gerçekleştirilmiştir. 20 Temmuz 1974 yılında gerçekleştirilen Kıbrıs Barış Harekâtından sonra ada ikiye bölünmüş, Kuzeyde yaşayan Rumlar güneye, Güneyde yaşayan Türkler de kuzeye göç etmişlerdir. Bununla birlikte Rumların Kuzey kesiminde boşalttığı bölgelerdeki insan ve iş gücü ihtiyacının (tarım, hayvancılık, narenciye vb.) karşılanması amacıyla da Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden göçmenler getirilmiştir. Buna göre geçimini hayvancılık yaparak sağlayan Erzurum, Kars, Ağrı gibi bölgelerde yaşayanlar bir topluluk halinde Kıbrıs'ın Güzelyurt ve Yeşilirmak bölgelerindeki Rumların terk ettiği mal ve mülklere yerleştirilmiştir. Aynı şekilde tarımla uğraşan ve geçimini tarla-bahçe işlerinden sağlayan Antalya, Mersin, Adana, Konya, Trabzon köylerinde yaşayan insanlar da Kıbrıs'ın Gazimağusa ve Dipkarpaz bölgelerindeki eski Rum ev ve arsalarına toplu halde yerleştirilmişlerdir (Keser, 2006:113).

Ancak bu durum özellikle Güney Kıbrıs'tan göç eden Kıbrıslı Türkler tarafından hoş karşılanmamıştır. Bunun nedeni ise Güneyden göç edenlerin bırakmış oldukları mal ve mülklerine karşılık Kuzey Kıbrıs'ta verilen mal ve mülklerin eşit dağıtılmadığıdır. Kendilerine tahsis edilen ev, arsa, bağ ve bahçenin Güneydeki mülklerinden daha az olduğu ancak Türkiye'den gelenlerin hak etmeden daha fazla mal ve mülke sahip olduğu hususu günümüzde de en çok tartışılan konuların başında gelmektedir.

Tüm bu yaşanan gelişmeler Türkiye'den göçmen getirilmesine en çok tepki gösteren Rumların ekmeğine yağ sürmüş ve Türkiye'den gelen göçmenler ile adadaki Kıbrıs Türkleri arasında husumet çıkarmak için büyük fırsat doğmuştur. Rumlar tarafından öncelikle suni bir "Kıbrıslı-Türkiyeli" kavramı oluşturulmuş ve aralarında anlaşmazlıklar yaşanıyormuşçasına Kıbrıs Rum tarafındaki çeşitli medya organlarında ve siyasi

ortamlarda bu kavramları irdelemek suretiyle Kuzey tarafındaki Kıbrıslı Türkler ile Türkiye'den gelen göçmenler arasında bu ayrımcılığı iyiden iyiye sokarak pekiştirmişlerdir (Keser, 2006:114). Bu durum neticesinde *yerli Kıbrıslılık* düşüncesi etrafında bir ayrılık meydana gelmiş ve böylece toplum *Kıbrıs Türkleri* ve *Türkiye Türkleri* olarak iki kesime bölünmüştür Kıbrıs Türkleri ve Türkiye Türkleri arasında oluşan bu bölünme resmi olarak belirgin olmamakla birlikte fiiliyatta heterojen bir toplum yapısı oluşmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda da iki kesim arasında birçok konuda uzaklaşmalar yaşanmaya başlamıştır (Wikipedia, 2016).

Kıbrıs'ta yaşanan bu uzaklaşmalar daha sonraları Kıbrıs Türkleri tarafından Türkiye'den gelen göçmenlere yönelik olarak, Türkiyeli göçmenler tarafından da Kıbrıs Türklerine yönelik olarak önyargılı yaklaşımlara neden olmuştur. Günümüzde ise bu yaklaşımların hiçbir resmi belge olmamasına ve siyasi ortamda da inkâr edilmesine rağmen hala devam ettirildiği iddia edilmektedir (Hatun, 2001).

Görüldüğü üzere Kıbrıs, 1974 tarihine kadar sürekli olarak göç alan ve göç veren bir ada ülkesi olmuştur. Bu göç dalgaları neticesinde ada üzerindeki mevcut kültür ve insan topluluğuyla yeni gelenlerin etkileşimleri nedeniyle farklı kültürler ve kültürlenme oluşmuştur. 1974 Barış Harekâtından sonra gerçekleştirilen son göç dalgasıyla da ada üzerine gerçekleştirilen kitlesel göçler sona ermiştir. Bu son göç dalgasının ise birçok sonuçları olmuş ve günümüzde de etkileri halen devam etmektedir. Doğup büyüyen çevre, toprak veya vatandan uzaklaşmayı ve yeni bir ülkeye yerleşip oranın yaşam tarzını, kültürünü, insanlarını öğrenmeyi gerektiren bu dönem, birçok kişi için zorlayıcı, bazen de ruhsal sorunların ortaya çıkışını tetikleyen bir yaşantı olabilmektedir. Böylesine önemli bir problem olmasına rağmen göçmenlerin yaşamış olduğu veya yaşayabileceği sorunların tespiti ve yeni kültürün etkileri 1974'ten bu zamana kadar araştırması yapılmayan bir konu olmuştur. Bu çalışmanın alandaki boşluğu doldurması açısından önemli olacağı değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada da Türklerin kitlesel olarak gerçekleştirdiği son göçten sonra yaşamış oldukları uyumsal ve kültürel sonuçların ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Bu amaçla, Türkiye'den gelen göçmenlerin Kıbrıs kültürüne uyumları, yaşadıkları sorunlar, memnuniyet durumları, kültürlenme seviyeleri ve Kıbrıs kültürüyle ilgili düşünceleri incelenmiş ve elde edilen sonuçlara göre çözüm önerileri geliştirilmiştir. Bu araştırmanın, Türklerin son kitlesel göçlerinin sonuçlarına ve kültürel değişimlerine ilişkin 44 yıllık süre içerisinde herhangi bir çalışma yapılmamasından dolayı yeni bir kaynak olacağı ve gelecek çalışmalara da ışık tutacağı değerlendirilmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, nicel ve nitel araştırma tekniklerinin birlikte uygulandığı karma yöntem kullanılmıştır. Sosyal bilimler alanında, iki veya daha çok analiz ya da bulgular elde etme yönteminin aynı çalışmada kullanılması karma yöntem olarak tanımlanmaktadır. Nicel teknikle derlenen bulgular daha fazla örnekleme ulaşmayı sağlarken; nitel tekniklerle derlenen bulgular ise araştırma konusunun daha kapsamlı incelenmesine olanak sağlamaktadır (Greene, Krayder ve Mayer, 2005). Bu çalışmada da katılımcıların kültürlenme ölçüğü puanları ile sosyo-demografik değişkenler arasındaki farkların karşılaştırılmasına yönelik olarak nicel araştırmanın betimsel ve karşılaştırmalı tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma, nicel bulgulardan sonra, nitel verilerle desteklenerek derinleştirilmiş ve daha kapsamlı bir analiz gerçekleştirilmiştir. Buna göre katılımcıların yaşanan göçle ve Kıbrıs kültürüyle ilgili düşünceleri de nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme ile belirlenmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, KKTC'nin Gazimağusa ilçesinde bulunan ve 1974 sonrasında Türkiye'den en çok göçmenin yerleştirildiği bölgede ikamet eden kişilerdir. Nicel veriler için örneklemin belirlenmesinde küme örnekleme yöntemi uygulanmıştır (Karasar, 2002; Balcı, 2005; Cohen, Manion ve Morrison, 2005;). Katılımcıların belirlenmesi aşamasında, Maraş Birlik ve Dayanışma Derneğinin (Türkiye'den gelen göçmenlerin kurmuş olduğu dernek) de yardımlarıyla ölçeklerin göçmenlerin çoğunlukta olduğu dört mahalledeki araştırmaya katılmaya gönüllü bireylere (toplam 1372 kişi) dağıtımı yapılmıştır. Ölçeklerin toplanması aşamasında ise gerek bazı kişilerin araştırmaya katılmaktan vazgeçmesi, gerekse düzgün cevaplama yapılamaması nedeniyle toplam 531 kişiden dönüş gerçekleşmiş ve örneklem sayısı belirlenmiştir. Buna göre yaşları 16 ile 66 ve üzeri değişen 135 kadın ve 396 erkek olmak üzere toplam 531 kişi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Nitel veriler için ise amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde kimlerin araştırmaya dahil edileceği araştırmacı tarafından belirlenerek araştırmaya hız ve pratik kazandırılmaktadır (Cohen vd., 2005; Silverman, 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Buradaki en önemli husus duruma en yakın ve kolay olanın seçilmesidir. Bu kapsamda nicel boyut örneklemindeki katılımcılardan nitel boyuta katılmaya gönüllü kişiler arasından yaş kategorilerine göre katılımcılar seçilmiştir. Buna göre; 16-25 yaş grubundan 8 kişi (3 kadın, 5 erkek), 26-35 yaş grubundan 5 kişi (1 kadın, 4 erkek), 36-45 yaş grubundan 3 kişi (1 kadın, 2 erkek), 46-55 yaş grubundan 2 kişi (2 erkek), 56-65 yaş grubundan 3 kişi (1 kadın, 2 erkek) ve 66 ve üzeri yaş grubundan 7 kişi (2 kadın, 5 erkek) olmak üzere toplam 28 kişi (8 kadın, 20 erkek) nitel boyutun örneklemini oluşturmuştur.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, KKTC'ye nereden ve ne zaman geldiği, uyruğu gibi çeşitli değişkenler hakkında bilgi toplamak maksadıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

2.3.2. Kültürlenme Ölçeği

Ataca ve Berry (2002) tarafından Kanada'da yaşayan Türklerin kültürlenme seviyelerinin belirlenmesi maksadıyla geliştirilmiştir. Ölçek içerisindeki sorular ise bu çalışmaya göre uyarlanmış ve katılımcıların kültürlenme tercihleri ortaya çıkarılmıştır. Ölçeğin Kıbrıs kültürüne uyarlanması Berry'nin (1992) çalışmasındaki kültürlenme teorisine göre yapılmıştır. 44 maddeden oluşan ve 5'li Likert tipi olan bu ölçek (1) hiç katılmıyorum, (2) katılmıyorum, (3) kararsızım, (4) katılıyorum ve (5) tamamen katılıyorum şeklinde cevaplanmaktadır. Ölçekte asimilasyon, ayrılma, bütünleşme ve marjinalleşme (aykırılışma) olmak üzere dört alt ölçek bulunmaktadır. Orijinal ölçeğin iç tutarlılık katsayıları asimilasyon için .83; ayrılma için .84; bütünleşme için .84 ve aykırılışma için .78 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma kapsamında ise asimilasyon .82; ayrılma .80; bütünleşme .78 ve aykırılışma .76 bulunmuştur.

2.3.3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme

Nitel araştırmalarda en çok kullanılan ve en eski veri toplama tekniklerinden birisi görüşmedir (Woods, 1986; Aktaran: Beycioğlu ve Aslan, 2012). Bu araştırmada da yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte, katılımcılara sorulacak sorular önceden belirlenmekte ve veriler toplanmaya çalışılmaktadır (Karasar, 1998). Yarı yapılandırılmış görüşme kısaca, araştırmacının önceden sormayı düşündüğü sorular hakkında yapmış olduğu hazırlıktır. Buna karşın araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılandırmasını sağlayabilir (Ekiz, 2003:74).

Buna göre, katılımcıların yaşanılan göçle ve Kıbrıs kültürüyle ilgili düşünceleri hakkında bilgi toplamak maksadıyla beş adet açık uçlu sorudan oluşan bir görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu; katılımcıların Kıbrıs'a geliş nedenleri, Türkiye ve Kıbrıs kültürü arasındaki benzerlikler ve farklılıklar, sosyal/iş/okul hayatında göçmen olmakla ilgili karşılaşılan sorunlar, Kıbrıs kültürüne adapte olma konusunda yaşanılan sıkıntılar ve kendilerini hangi kültüre ait olarak gördükleriyle ilgili düşüncelerini açık ve net olarak ortaya çıkarılmasını sağlayabilecek şekilde hazırlanmıştır. Görüşmeler 60-120 dakika arasında gerçekleşmiş ve katılımcıların onayını müteakip ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir.

Görüşme formunun iç geçerliliği için alanında uzman üç kişiye başvurulmuştur. Uzmanların inceleme ve değerlendirmesi neticesinde soruların net, anlaşılır ve yeterli olduğu kanısına varılmıştır. Pilot uygulama için göçmenlerin çoğunlukta olduğu bir mahallede yaşları 16 ile 70 arasında değişen 16 kişi ile görüşme yapılmıştır. Böylece, formdaki soruların net ve anlaşılır olup olmadığı, cevapların soruların yanıtlarını karşılayıp karşılamadığını belirlemek için de görüşmeler kayıt altına alınarak bir döküm oluşturulmuş ve bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiştir. Elde edilen dökümler incelenmesi için farklı iki uzmana verilmiş ve soruların net ve anlaşılır olup olmadığı, verilen yanıtların soruların cevaplarını karşılayıp karşılamadığı, konuyu tam olarak yansıtıp yansıtmadığı hususunda % 86 oranında uygunluk cevabı alınmıştır. Bu bağlamda çalışmada kullanılan görüşme formundaki soru maddelerinin geçerliği sağlanmıştır. Bu aşamadan sonra formun ulaşılmak istenilen amacı sağladığı değerlendirilerek verilerin toplanması ve analizi sürecine geçilmiştir. Görüşme neticesinde elde edilen veriler içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

2.4.1. Nicel Verilerin Toplanması ve Analizi

Nicel veriler için betimsel ve karşılaştırmalı tarama modeli kullanılmıştır. Bu yöntemde araştırmacının mevcut durumu betimleyebilmesi sağlanır ve önceden hazırlanmış ölçek sorularıyla veriler elde edilir (Fogelman ve Comber, 2007). Bu çalışmada da nicel veriler Kültürlenme Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizi aşamasında ise ölçekten elde edilen puanların normal dağılıma uyumu Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri ile incelenmiş ve normal dağılıma uyduğu saptanmıştır. Böylece parametrik hipotez testleri kullanılmıştır. Buna göre, katılımcıların tanıtıcı özelliklerinin saptanmasında frekans analizi kullanılmış, kültürlenme ölçeğinden aldıkları puanların sosyo-demografik değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla da ikili gruplar için t testi, çoklu gruplar için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Gruplar arasında fark bulunması halinde de tukey testi uygulanmıştır. Nicel verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır.

2.4.2. Nitel Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmaya katılanların göçle ve Kıbrıs kültürüyle ilgili düşünceleri yarı yapılandırılmış görüşme formundaki bulgulara göre içerik analizi uygulanarak elde edilmiştir. İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır. Böylece toplanan veriler derinlemesine analiz edilir ve bazı temalar ve boyutlar ortaya çıkarılabilir. İçerik analizinde, birbirine benzer nitelikteki kelime, cümle ya da paragraftaki ifadeler belli temalar etrafında birleştirilir, kodlanır ve okuyucu kitlesinin anlayabileceği bir şekilde düzenlenerek yorumlanır (Tavşancıl ve Aslan, 2001; Aktaran: Sert, Kurtoğlu, Akıncı ve Seferoğlu, 2012).

Bu bağlamda, görüşme verileri kayıt altına alınmış ve kayıtlardan elde edilen bilgilerin temel içerikleri ve içerdikleri mesajlar yazılı hale dönüştürülmüştür. Görüşme dökümlerinden sonra elde edilen bulgular, alandan bir uzmana incelenerek hatalı veya eksik kısımların kontrolü yapılmıştır. Daha sonra bu veriler kendi içinde anlam ifade eden bölümlere ayrılarak kodlanmış ve özetleme yapılmıştır. Özetleme ve katılımcı görüşlerinin bazılarıyla ilgili dipnot kullanılmış, kimliklerinin gizli tutulması amacıyla da isim kullanılmamış, yaşları ve cinsiyetlerine ilişkin kodlama yapılmıştır [örnek K14-Y22-E (katılımcı 14, yaş 22, erkek): “Kıbrıs ve Türkiye kültürüyle ilgili benzer yönler düğünler, nişan ve sünnet törenleri”]. Nitel verilerin güvenilirlik hesaplaması Miles ve Huberman’ın (1994) güvenilirlik formülüne göre yapılmış ve % 92 bulunmuştur. Buna göre, güvenilirlik sonuçlarının % 70’in üzerinde bulunması güvenilir olarak kabul edilmektedir. Böylece, görüşme formundan elde edilen bulguların güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Nitel verilerin analizi ve modelleştirilmesinde “QSR Nvivo 8”den istifade edilmiştir. Dağılımlar yüzde (%) ve frekans (f) olarak verilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Nicel Verilerle İlgili Bulgular

Araştırmaya katılanların kültürlenme ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 1’de gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların asimilasyon boyutundan ortalama 14,01±4,81 puan; ayrılma boyutundan ortalama 38,95±3,49 puan, marjinalleşme boyutundan ortalama 16,66±10,13 puan, bütünleşme boyutundan ortalama 18,59±14,78 puan ve ölçek genelinden ise ortalama 88,21±28,59 puan aldıkları saptanmıştır. Bu verilere göre katılımcıların en fazla ayrılma stratejisini tercih ettiği, daha sonra sırasıyla bütünleşme, marjinalleşme ve asimilasyon stratejisine yöneldikleri sonucuna varılmıştır.

Tablo 1: Katılımcıların Kültürlenme Ölçeği Puanlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçekler	n	Min.	Max.	Ort.	s
Asimilasyon	531	9,00	27,00	14,01	4,81
Ayrılma	531	25,00	80,00	38,95	3,49
Marjinalleşme	531	9,00	141,00	16,66	10,13
Bütünleşme	531	9,00	202,00	18,59	14,78
Toplam	531	59,00	448,00	88,21	28,59

Kültürlenme ölçeğindeki alt ölçekler arası ilişkinin test edilmesi amacıyla korelasyon analizi yapılmış ve sonuçları Tablo 2’de verilmiştir. Bu verilere göre asimilasyon ve ayrılma alt ölçeği arasında ters yönlü negatif bir ilişki, asimilasyon ile marjinalleşme ve bütünleşme arasında pozitif ve orta seviyede bir ilişki tespit edilmiştir. Bununla birlikte ayrılma alt ölçeği ile marjinalleşme ve bütünleşme arasında pozitif yönlü

ancak zayıf bir ilişki bulunmaktadır. Diğer taraftan marjinalleşme ile ayrılma arasında da pozitif ve zayıf yönlü bir ilişki bulunurken marjinalleşme ve bütünleşme arasında pozitif ve kuvvetli bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 2. Alt Ölçeklerin Karşılıklı İlişkilerinin Değerlendirilmesi

Ölçekler	Asimilasyon	Ayrılma	Marjinalleşme	Bütünleşme
Asimilasyon	1	-,240**	,606**	,656**
Ayrılma	-,240**	1	,243**	,252**
Marjinalleşme	,606**	,243**	1	,915**
Bütünleşme	,656**	,252**	,915**	1

** .01 seviyesinde anlamlıdır.

Araştırmaya katılanların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 3’de gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların 135’i (%25) kadın, 396’sı (%75) erkek, 175’i (%33) bekâr ve 356’sı (%67) evlidir. Buna ilaveten 16 ile 45 yaş arasındaki katılımcıların sayısı 184 (%35), 46 ile 66 ve üzeri yaşta olanların sayısı ise 346 (%65) dir. Katılımcıların eğitim seviyeleri incelendiğinde ilkökul mezunlarının 247 (%47) kişi ile çoğunlukta olduğu, ortaokul mezunu 166 (%31), lise mezunu 99 (%19) ve üniversite mezunu sayısının 19 (%4) olduğu görülmektedir. Uyruk durumlarına göre ise sadece KKTC vatandaşı olan 12 kişi (anne-baba TC kökenli ve TC vatandaşlığı için henüz müracaat yapılmamış olanlar), henüz KKTC vatandaşı olmayan TC vatandaşı sayısı 8 (%2), KKTC-TC vatandaşı sayısı 127 (%23) (KKTC’de doğmuş ve anne-babanın aynı zamanda TC vatandaşı olması nedeniyle bu statü verilmektedir) ve TC-KKTC vatandaşı sayısı 384 (%72) tür. 384 kişilik TC-KKTC vatandaşı grubun büyük çoğunluğu 1974 Barış Harekâtı sonrası adaya gelenlerdir ve sonradan KKTC vatandaşlığını aldıkları için bu statü verilmiştir. Bu grubun günümüzdeki yaş ortalaması 46’dan 66 ve üzeri yaşa kadar gitmektedir. İlk kabile ve “Birinci Kuşak” olarak kabul edilen bu grup içerisindeki tüm bireyler Türkiye’de doğmuş ve sonradan Kıbrıs vatandaşı olan göçmenler olarak tarihteki yerlerini almışlardır. Bunların 26-45 yaş arasında olan ve 1974 sonrasında Kıbrıs’ta doğan ilk çocukları ise “İkinci Kuşak” olarak kabul edilmektedir. İkinci kuşağın Kıbrıs’ta doğan ve en büyükleri yaklaşık olarak 25 yaş civarlarında olan çocukları ise “Üçüncü Kuşak” kategorisinde yer almaktadırlar.

Tablo 3: Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	135	25%
	Erkek	396	75%
Medeni Durum	Bekâr	175	33%
	Evli	356	67%
Yaş	1. 16-25	52	10%
	2. 26-35	58	11%
	3. 36-45	74	14%
	4. 46-55	96	18%
	5. 56-65	102	19%
	6. 66 ve üstü	149	28%
Eğitim Seviyesi	1. İlkokul	247	47%
	2. Ortaokul	166	31%
	3. Lise	99	19%
	4. Üniversite	19	4%
Uyruk	1. KKTC	12	3%
	2. TC	8	2%
	3. KKTC-TC	127	23%
	4. TC-KKTC	384	72%
KKTC'de İkamet Süresi	1. 16-25 yıl	52	10%
	2. 26-35 yıl	58	11%
	3. 36-45 yıl	421	79%

3.1.1. Sosyo-Demografik Değişkenler İle Kültürlenme Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Araştırmadaki cinsiyet değişkeni ile kültürlenme ölçeği ve alt ölçeklerinin karşılaştırmasına yönelik yapılan t testi sonuçları tablo 4’te verilmiştir. Buna göre asimilasyon [$t_{(-2,51)}=0,01<0,05$], marjinalleşme [$t_{(-2,63)}=0,01<0,05$], bütünleşme [$t_{(-2,57)}=0,02<0,05$] ve kültürlenme geneli [$t_{(-2,63)}=0,01<0,05$] puanları arasında anlamlı farklar bulunurken cinsiyet ile ayrılma [$t_{(0,38)}=0,07>0,05$] puanları arasında herhangi bir fark bulunamamıştır. Bu sonuçlara göre cinsiyetin ayrılma hariç kültürlenme üzerinde önemli etkilerinin olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 4: Cinsiyet ile kültürlenme ve alt ölçek puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Cinsiyet	n	Ort.	s	t	P
Asimilasyon	Kadın	135	13,12	3,88	-2,51	0,01
	Erkek	396	14,32	5,05		
Ayrılma	Kadın	135	39,05	2,61	0,38	0,07
	Erkek	396	38,92	3,75		
Marjinalleşme	Kadın	135	14,7	5,19	-2,62	0,01
	Erkek	396	17,33	11,25		
Bütünleşme	Kadın	135	15,91	8,66	-2,57	0,02
	Erkek	396	19,65	16,16		
Kültürlenme	Kadın	135	82,78	15,8	-2,63	0,01
	Erkek	396	90,22	31,51		

Katılımcıların medeni durumları ile kültürlenme puanları tablo 5'te karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre asimilasyon [$t_{(16,25)}=0,00<0,05$], ayrılma [$t_{(-5,83)}=0,00<0,05$], marjinalleşme [$t_{(12,94)}=0,00<0,05$], bütünleşme [$t_{(13,17)}=0,00<0,05$] ve kültürlenme geneli [$t_{(13,18)}=0,00<0,05$] puanları arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Böylece medeni durumun kültürlenme üzerinde etkilerinin olduğu ve bekâr olanların evli olanlara oranla daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 5: Medeni durum ile kültürlenme ve alt ölçek puanlarının karşılaştırılması

Ölçek	Medeni Durum	n	Ort.	s	t	P
Asimilasyon	Bekâr	175	17,97	5,75	16,25	0,00
	Evli	356	12,07	2,62		
Ayrılma	Bekâr	175	37,73	5,08	-5,83	0,00
	Evli	356	39,56	2,11		
Marjinalleşme	Bekâr	175	23,74	14,82	12,94	0,00
	Evli	356	13,19	2,93		
Bütünleşme	Bekâr	175	29,11	20,26	13,17	0,00
	Evli	356	13,58	6,48		
Kültürlenme	Bekâr	175	108,54	40,22	13,18	0,00
	Evli	356	78,39	11,04		

Katılımcıların yaşları ile kültürlenme ölçeği ve alt ölçeklerinin karşılaştırmasına yönelik yapılan tek yönlü varyans analiz sonuçlarına göre yaş ile asimilasyon [$F_{(246,01)}=0,00<0,05$], ayrılma [$F_{(14,39)}=0,00<0,05$], marjinalleşme [$F_{(102,57)}=0,00<0,05$], bütünleşme [$F_{(120,17)}=0,00<0,05$] ve kültürlenme [$F_{(113,76)}=0,00<0,05$] puanları arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Bu bağlamda yapılan Tukey testine göre farkın asimilasyon için 16-25 yaş ile 36-45, 46-55, 66 ve üzeri yaştakiler arasında; ayrılma için 16-25 ile 26-35, 46-55, 56-65 yaş grupları arasında; marjinalleşme ve kültürlenme geneli için 16-25 ile 26-35, 36-45, 46-55, 56-65, 66 ve üzeri yaştakiler arasında olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların eğitim seviyesi ile kültürlenme ölçeği ve alt ölçek puanlarının karşılaştırmasına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre asimilasyon [$F_{(100,84)}=0,00<0,05$], ayrılma [$F_{(8,98)}=0,00<0,05$], marjinalleşme [$F_{(60,61)}=0,00<0,05$], bütünleşme [$F_{(65,71)}=0,00<0,05$] ve kültürlenme [$F_{(66,26)}=0,00<0,05$] puanları arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Bu farkların da asimilasyon için ilkökul mezunları ile ortaokul, lise ve üniversite mezunları arasında; ayrılma için ilkökul mezunları ile lise ve üniversite mezunları arasında; marjinalleşme, bütünleşme ve kültürlenme için ise ilkökul mezunları ile ortaokul, lise ve üniversite mezunları arasında olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların uyrukları ile kültürlenme ve alt ölçek puanlarının karşılaştırılması neticesinde de [$F_{(198,12)}=0,00<0,05$], ayrılma [$F_{(13,58)}=0,00<0,05$], marjinalleşme [$F_{(96,29)}=0,00<0,05$], bütünleşme [$F_{(122,65)}=0,00<0,05$] ve kültürlenme [$F_{(116,07)}=0,00<0,05$] puanları arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Bu farkların da kültürlenme geneli ve alt ölçekleri için KKTC uyruklular ile TC, KKTC-TC ve TC-KKTC uyruklular arasında olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların ikamet süreleri ile kültürlenme ve alt ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar incelendiğinde asimilasyon [$F_{(260,33)}=0,00<0,05$], ayrılma [$F_{(34,23)}=0,00<0,05$], marjinalleşme [$F_{(237,33)}=0,00<0,05$], bütünleşme [$F_{(158,18)}=0,00<0,05$] ve kültürlenme [$F_{(186,60)}=0,00<0,05$] puanları arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Bu farkın asimilasyon için 16-25 yıl ikamet edenler ile 36-45 yıl ikamet edenler arasında 26-35 yıl ile 36-45 yıl ikamet edenler arasında olduğu; ayrılma, marjinalleşme, bütünleşme ve kültürlenme geneli için ise 16-25 yıl ikamet edenler ile 26-35 ve 36-45 yıl arasında ikamet edenler arasında olduğu tespit edilmiştir.

3.2. Nitel Verilerle İlgili Bulgular

Araştırmanın nitel bölümünde katılımcıların Kıbrıs'a göç, Kıbrıs ve Türkiye kültürüyle ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla 5 sorudan oluşan bir görüşme yapılmış ve sonuçları ardı sıra gelen tablolarla açıklanmıştır.

3.2.1. Katılımcıların Kendileri, Anne-Babaları/Büyükanne-Büyükbabalarının Kıbrıs'a Geliş Nedenleriyle İlgili Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşmenin birinci boyutu olan “sizin/anne-babanızın/büyükanne-büyükbabanızın Kıbrıs'a geliş nedenleri nelerdir” ile ilgili verilen cevaplar tablo 6'da gösterilmiştir. 16-25 yaş aralığındaki katılımcılar Kıbrıs'ta doğmuş olmaları ve anne-babasının da Kıbrıs'ta doğan ikinci kuşak olmaları neticesinde büyükanne ve büyükbabanın geliş nedenleriyle ilgili büyüklerinden duyduklarını aktarmışlardır.

Tablo 6: Anne-babanın/büyükanne-büyükbabanın Kıbrıs'a geliş nedenleri

Yaş Grubu	n	Ebeveynlerin/Ebeveyn Baba Geliş Nedenleri	Anne- f	%	Kendisinin Geliş Nedenleri	f	%
16-25	8	Geçim sıkıntısı	3	11	Kendisinin Geliş Nedenleri		
		Yeni bir hayat kurmak	2	7			
		Daha iyi şartlarda yaşamak	2	7			
		Farklı yerler görmek	1	3,5			
26-35	5	Geçim sıkıntısı	2	7	Kendisinin Geliş Nedenleri		
		İş bulmak	2	7			
		Daha iyi şartlarda yaşamak	1	3,5			
36-45	3	Geçim sıkıntısı	3	11	Kendisinin Geliş Nedenleri		
46-55	2	Geçim sıkıntısı	2	7			
56-65	3	Geçim sıkıntısı	3	11			
66 ve üzeri	7				Geçim sıkıntısı	3	11
					Yeni bir hayat kurmak	3	11
					Daha iyi şartlarda yaşamak	1	3,5
Toplam			21	75		7	25

Tablo 6'dan elde edilen bulgulara göre 16-25 yaş grubundaki 3 kişi (%11) geçim sıkıntısı nedeniyle göç edildiğini “**K1-Y17-E:** Dedemler geçim sıkıntısından dolayı Kıbrıs'a gelmişler”, “**K5-Y18-E:** Bizimkilerin köyde geçinemedikleri için geldiğini biliyorum”, “**K8-Y16-E:** büyüklerimiz yaşadığı ortamın zor olduğunu ve geçim zorluğu nedeniyle göç ettiklerini söylerler”; 2 kişi (%7) yeni bir hayat kurmak için “**K3-Y17-K:** anneannem her zaman köydeki zor yaşantıdan kaçıp yeni bir yaşantı kurmak için göç ettiklerini anlatır”, “**K7-Y19-K:** annemler burada doğdu ama onların anne ve babasının Kıbrıs'a gelip yeni bir hayat kurmak istediklerini anlattıklarını duyarım”; 2 kişi (%7) daha iyi şartlarda yaşamak için “**K4-Y24-E:** dedemler köydeki yaşantısında elektrik-su-yol-ulaşım gibi sıkıntılardan kaçıp daha iyi şartlarda yaşam sürdürmek için geldiler”, “**K2-Y16-E:** büyüklerim sürekli olarak daha iyi şartlarda yaşamak istediklerini söylerler” ve 1 kişi (%3,5) de farklı yerler görmek için “**K6-Y22-K:** dedem geldiğinde 18 yaşında imiş, köyden kaçmak ve başka yerler görmek istemiş” şeklindeki ifadelerle belirtmişlerdir.

26-35 yaş grubundakilerden 2 kişi (%7) ebeveynlerinin geliş nedeni olarak geçim sıkıntısı “**K9-Y27-K:** babam 1975 yılında tek bir valizle geldiğinde cebinde 10 lirası varmış ve geçim sıkıntısı çekermiş; 2 kişi (%7) iş bulmak için “**K13-Y32-E:** babam sürekli olarak Kıbrıs'a iş bulmak için geldiğini söylerdi; 1 kişi (%3,5) de daha iyi şartlarda yaşamak için “**K11-Y34-E:** anne ve babam köydeki yaşantıda zorlandıklarını ve daha iyi bir yaşam için geldiklerini söyler” şeklinde ifade etmişlerdir. 36-45 yaş arasındaki katılımcıların 3'ü de (%11) ebeveynlerinin geliş nedeninin geçim sıkıntısı olduğunu “**K16-Y41-E, K14-Y28-K, K15-Y39-E:** ailemiz Türkiye'de çok zor şartlarda yaşarlarmış ve geçinmiyorlarmış” şeklindeki benzer ifadelerle belirtmişlerdir.

46-55 yaş aralığındaki iki katılımcı da (%7) göç nedeninin geçim sıkıntısı olduğunu “**K17-Y49-E:** anne ve babam geçim sorunları nedeniyle göç ettiler” “**K18-Y52-E:** bizimkilerin geçim sıkıntısı çektikleri için geldiğini biliyorum” şeklinde ifade etmişlerdir. 56-65 yaş grubundaki 3 katılımcıda (%11) göç nedeninin geçim sıkıntısı olduğunu “**K19-Y57-K:** ben ailemle geldim ve geldiğimde 17 yaşındaydım, göç nedenimiz köydeki geçim problemleriydi”, “**K20-Y60-E:** ailem köyde geçim sorunu yaşıyordu ve bu yüzden göç

ettikler”, “**K21-Y62-E:** buraya gelenlerin çoğu gibi biz de geçim sorunu yaşıyorduk o yüzden göç ettik” şeklindeki benzer ifadelerle belirtmişlerdir.

66 ve üzeri yaştakilerden 3 kişi (%11) geliş nedeninin geçim sıkıntısı olduğunu “**K22-Y67-E, K26-Y71-E, K28-Y73-E:** köyde yaşıyorduk, geçimimizi hayvancılıkla sağladık ama yeterli değildi, geçinemiyorduk” şeklindeki ifadelerle; 3 kişi (%11) yeni bir hayat kurmak için “**K24-Y70-K, K25-Y74-E, K27-Y69-E:** köydeki aile baskısından/zor şartlardan kaçmak ve her şeye yeniden başlamak için karar verdik ve göç ettik” şeklinde; 1 kişi de (%3,5) daha iyi şartlarda yaşamak için “**K23-Y66-K:** biz köyden geldik. Geldiğimiz köyde elektrik, su, telefon, televizyon gibi şeyler yoktu, daha iyi koşullarda yaşamak istiyorduk” şeklindeki ifadelerle belirtmişlerdir.

3.2.2. Türkiye ve Kıbrıs Kültürü Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklara İlişkin Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşmenin ikinci boyutu olan “Türkiye ve Kıbrıs kültürü arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7’den elde edilen veriler ışığında 16-25 yaş grubunda olanlardan 4 kişi (%14) Kıbrıs ve Türkiye kültürü arasındaki benzerliklere “**K1-Y17-E, K2-Y16-E, K3-Y17-K, K6-Y22-K:** düğün, nişan, sünnet, bayramlar” şeklinde cevap vermişler; 2 kişi (%7) “**K4-Y24-E, K5-Y18-E:** misafir ağırlama, ikram” şeklinde; 1 kişi (%3,5) “**K7-Y19-K:** bazı yemek ve tatlılar” şeklinde ve 1 kişi de (%3,5) el sanatları “**K8-Y16-E:** bazı yemek ve tatlılar” şeklinde cevaplamışlardır. Farklılıklar için ise 3 kişi (%11) “**K1-Y17-E, K2-Y16-E, K3-Y17-K:** giyim-kuşam”, 3 kişi (%11) “**K7-Y19-K, K6-Y22-K, K5-Y18-E:** yaşam tarzı”, 1 kişi (%3,5) “**K4-Y24-E:** nişanlanınca birlikte yaşamak”, 1 kişi (%3,5) “**K8-Y16-E:** Kıbrıs’ta aile baskısı daha az” şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 7: Türkiye ve Kıbrıs Kültürü Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar

Yaş Grubu	n	Benzerlikler	f	%	Farklılıklar	f	%
16-25	8	Düğün, nişan, sünnet, bayramlar	4	14	Giyim-kuşam	3	11
		Misafir ağırlama, ikram	2	7	Yaşam tarzı	3	11
		Bazı yemek ve tatlılar	1	3,5	Nişanlanınca birlikte yaşamak	1	3,5
		El sanatları	1	3,5	Kıbrıs'ta aile baskısı daha az	1	3,5
26-35	5	Düğün, nişan, sünnet, bayramlar	2	7	Yeme-içme ve eğlence alışkanlıkları	2	7
		Misafir ağırlama, ikram	1	3,5	Sosyal yaşam	2	7
		Halk dansları	1	3,5	Kültür	1	3,5
		El sanatları	1	3,5			
36-45	3	Düğün, nişan, sünnet, bayramlar	2	7	Kıbrıs'ta trafikte saygı ve hoşgörü var	1	3,5
		Halk dansları	1	3,5	Kıbrıs'ta eğitim seviyesi yüksek	1	3,5
				Kıbrıslılar çalışma hayatında tembel	1	3,5	
46-55	2	Düğün, nişan, sünnet, bayramlar	1	3,5	Sosyal yaşam	1	3,5
		Bazı yemek, içecek ve tatlılar	1	3,5	Kıbrıs'ta eğlenceye daha fazla düşkünlük var	1	3,5
56-65	3	Düğün, nişan, sünnet, bayramlar	2	7	Sosyal yaşam	2	7
		El sanatları	1	3,5	Kıbrıs'ta üretim yok	1	3,5
66 ve üzeri	7	Düğün, nişan, sünnet, bayramlar	3	11	Bazı yemekler farklı	2	7
		Bazı yemek ve tatlılar	2	7	Kıbrıs'ta eğlenceye daha fazla düşkünlük var	2	7
		El sanatları	2	7	Giyim-kuşam	2	7
				Kıbrıslılar çalışma hayatında tembel	1	3,5	
Toplam			28	100		28	100

26-35 yaş grubundakilerden 2 kişi (%7) Kıbrıs ve Türkiye kültürü arasındaki benzerlikler için “**K9-Y27-K, K12-Y30-E:** düğün, nişan, sünnet, bayramlar”; 1 kişi (%3,5) “**K11-Y34-E:** misafir ağırlama ve ikram”; 1 kişi (%3,5) “**K13-Y32-E:** halk dansları”; ve 1 kişi (%3,5) de “**K10-Y28-K:** el sanatları” şeklinde ifade etmişlerdir. Farklılıklar için de 2 kişi (%7) “**K11-Y34-E, K13-Y32-E:** yeme-içme ve eğlence alışkanlıkları”; 2 kişi (%7) “**K12-Y30-E, K9-Y27-K:** sosyal yaşam”; ve 1 kişi (%3,5) de “**K10-Y28-K:** kültür olduğunu” belirtmişlerdir. 36-45 yaş grubundakilerden 2 kişi (%7) benzerlikler için “**K16-Y41-E, K15-Y39-E:** düğün,

nişan, sünnet, bayramlar” ve 1 kişi (%3,5) de “**K14-Y28-K:** halk dansları” örneklerini vermişlerdir. Farklılıklar için de 1 kişi (%3,5) “**K16-Y41-E:** Kıbrıs'ta trafikte saygı ve hoşgörü var”; 1 kişi (%3,5) “**K14-Y28-K:** Kıbrıs'ta eğitim seviyesi daha yüksek” ve 1 kişi (%3,5) de “**K15-Y39-E:** Kıbrıslılar çalışma hayatında tembel ifadelerini kullanmışlardır.

46-55 yaş grubundakilerden 1 kişi (%3,5) benzerlikler için “**K17-Y49-E:** düğün, nişan, sünnet, bayramlar” ve 1 kişi (%3,5) de “**K18-Y52-E:** bazı yemek, içecek ve tatlılar” örneklerini vermişlerdir. Farklılıklar için de 1 kişi (%3,5) de “**K18-Y52-E:** sosyal yaşam” ve 1 kişi (%3,5) de “**K17-Y49-E:** Kıbrıs'ta eğlenceye daha fazla düşkünlük olduğunu söylemişlerdir. 56-65 yaşındakilerden 2 kişi (%7) benzerliklere “**K21-Y62-E, K19-Y57-K:** düğün, nişan, sünnet, bayramlar”; ve 1 kişi (%3,5) de “**K20-Y60-E:** el sanatları” örneğini verirken, farklılıklar için 2 kişi (%7) “**K19-Y57-K, K20-Y60-E:** sosyal yaşam” ve 1 kişi (%3,5) “**K21-Y62-E:** Kıbrıs'ta üretim yoktur cevabını vermişlerdir.

66 ve üzeri yaştakilerden 3 kişi (%11) benzerlikler için “**K22-Y67-E, K24-Y70-K, K27-Y69-E:** düğün, nişan, sünnet, bayramlar”, 2 kişi (%7) “**K23-Y66-K, K26-Y71-E:** bazı yemek ve tatlılar” ve 2 kişi (%7) “**K25-Y74-E, K28-Y73-E:** el sanatları cevabını vermişlerdir. Farklılıklar için 2 kişi (%7) “**K23-Y66-K, K27-Y69-E:** bazı yemekler farklı”; 2 kişi (%7) “**K24-Y70-K, K25-Y74-E:** Kıbrıs'ta eğlenceye daha fazla düşkünlük var”; 2 kişi (%7) **K26-Y71-E, K28-Y73-E:** Kıbrıs'ta giyim-kuşam daha serbest” ve 1 kişi (%3,5) de “**K22-Y67-E:** Kıbrıslılar çalışma hayatında tembeldir” şeklinde ifade etmişlerdir.

3.2.3. Sosyal/İş/Okul Hayatınızda Göçmen/Göçmen Çocuğu/Torunu Olmanıza İlişkin Bulgular

Katılımcıların “Sosyal/iş/okul hayatınızda göçmen/göçmen çocuğu/torunu olmanıza ilişkin herhangi bir duygu/davranış/işlemlerle karşılaşmış mıydınız? Karşılaşmadığınız hakkında bilgi verir misiniz” sorusuna verdikleri cevaplar tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: Sosyal/İş/Okul Hayatınızda Göçmen/Göçmen Çocuğu/Torunu Olmanıza İlişkin Yaşanılan Duygu/Davranış/Işlemler

Yaş Grubu	n	Duygu/Davranış/Düşünceler	f	%
16-25	8	Hiç karşılaşmadım	4	14
		Üniversite giriş sınavlarında kayıt için TC kimlik numarası istenmesi	2	7
		Bazı konularda işlemler bize karşı yavaş ilerliyor	2	7
26-35	5	Hiç karşılaşmadım	1	3,5
		Kamuya istihdamda asker, polis ve hemşirelik haricindeki kadrolar için tercih edilme şansımız çok az	4	14
36-45	3	Kamuya istihdam yüzdesinde en alt sırada tercih ediliyoruz	2	7
		TC kökenlilerin yaşadığı bölgelere yatırımlar daha az	1	3,5
46-55	2	Kamuya istihdam yüzdesinde en alt sırada tercih ediliyoruz	1	3,5
		Ev, arsa mülkiyeti konusunda tahsis tapulara güvenmiyoruz	1	3,5
56-65	3	İkinci sınıf vatandaş muamelesi görüyoruz	2	7
		Kıbrıslı olarak kabul edilmiyoruz	1	3,5
66 ve üzeri	7	Kamuya istihdam yüzdesinde en alt sırada tercih ediliyoruz	2	7
		İkinci sınıf vatandaş muamelesi görüyoruz	2	7
		TC kökenlilerin devlet yönetiminde bulunması istenmiyor	2	7
		Kıbrıslı olarak kabul edilmiyoruz	1	3,5
Toplam			26	100

Tablo 8’deki verilere göre; 16-25 yaş grubundakilerden 4 kişi (%14) sosyal/iş/okul hayatlarında göçmen torunu olmayla ilgili “**K1-Y17-E, K2-Y16-E, K8-Y16-E, K3-Y17-K:** böyle bir durumla hiç karşılaşmadım” ve 2 kişi (%7) “**K5-Y18-E, K7-Y19-K:** üniversiteye giriş sınavlarında KKTC’de doğup büyümelerine rağmen neden TC kimliksiz kayıt yapılamıyor”; ve 2 kişi (%7) de “**K6-Y22-K K4-Y24-E:** bazı konularda işlemler bize karşı yavaş ilerliyor” şeklinde cevap vermişlerdir. 26-35 yaş grubundakilerden 1 kişi (%3,5) “**K9-Y27-K:** böyle bir durumla hiç karşılaşmadığımı” ifade etmiş, 4 kişi (%14) ise “**K13-Y32-E, K11-Y34-E, K10-Y28-K, K12-Y30-E:** özellikle devlet kadrolarında işçi veya memur olarak asker, polis ve hemşirelik haricinde istihdam edilmediklerini” belirtmişlerdir.

36-45 yaş grubundakilerden 2 kişi (%7) “**K14-Y28-K, K16-Y41-E:** kamuya istihdam yüzdesinde çok fazla şanslarının olmadığını, ya en alt kademelerde ya da en zor görevlerde istihdam şansı bulduklarını” ifade etmişler, 1 kişi (%3,5) ise “**K15-Y39-E:** TC kökenlilerin yaşadığı bölgelere yatırımların daha az olduğunu” dile getirmiştir. 46-55 yaş grubundakilerden 1 kişi (%3,5) “**K18-Y52-E:** kamuya istihdam yüzdesinde en alt

sırada tercih edildiklerini”; 1 kişi (%3,5) de “**K17-Y49-E:** ev, arsa mülkiyeti konusunda tahsis tapulara güvenmediklerini, devletin bu konularda güvence vermediğini” söylemiştir.

56-65 yaş grubu katılımcıların 2’si (%7) “**K19-Y57-K, K20-Y60-E:** ikinci sınıf vatandaş muamelesi gördüğünü” düşünürken, 1 kişi (%3,5) de “**K21-Y62-E:** Kıbrıslı olarak kabul edilmediklerini” belirtmiştir. 66 ve üzeri gruptaki katılımcıların 2’si (%7) “**K25-Y74-E, K28-Y73-E:** kamuya istihdam yüzdesinde en alt sırada tercih edildiklerini”; 2’si (%7) “**K27-Y69-E, K22-Y67-E:** ikinci sınıf vatandaş muamelesi gördüklerini”; 2’si (%7) “**K23-Y66-K, K26-Y71-E:** birilerinin TC kökenlilerin devlet yönetiminde bulunmasını istemediğini” ve son olarak da 1 kişi (%3,5) “**K24-Y70-K:** Kıbrıslı olarak kabul edilmediklerini” ifade etmişlerdir.

3.2.4. Kıbrıs Kültürüne Adapte Olmayla İlgili Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşmenin dördüncü boyutu olan “Kıbrıs kültürüne adapte olma konusunda karşılaşılan olumlu veya olumsuz durumlar hakkında bilgi verir misiniz?” sorusuna verilen cevaplar tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Kıbrıs Kültürüne Adapte Konusunda Yaşanılan Durumlar

Yaş Grubu	n	Yaşanılan durum	f	%
16-25	8	Herhangi bir olumsuzluk yaşamadım	5	18
		Ailemiz bazı konularda Kıbrıs kültürüne özgü şeyleri yapmamıza karışıyor	3	11
26-35	5	İki kültür arasında kaldığımı düşünüyorum	2	7
		Ailemiz bazı konularda Kıbrıs kültürüne özgü şeyleri yapmamıza karışıyor	2	7
		Herhangi bir olumsuzluk yaşamadım	1	3,5
36-45	3	Hangi kültüre göre davranma/yaşama konusunda sıkıntılar yaşıyoruz	2	7
46-55	2	İki kültür arasında kaldığımı düşünüyorum	1	3,5
46-55	2	İki kültürü de aynı anda yaşamak ve yaşatmak çok zor	2	3,5
56-65	3	Kıbrıs'ta Türkiyeli, Türkiye'de Kıbrıslı gibi görüldüğümüzden iki kültüre de uyum sağlamada sıkıntılar yaşıyorum	3	11
		Kıbrıs yaşam tarzına alışmadım	3	11
		Dil ve iletişim konusunda sıkıntılar yaşıyorum	2	7
		Din ikinci planda görüldüğünden bazen zorluklar yaşıyorum	1	3,5
66 ve üzeri	7	Kendi kültürümün çağ dışı görülmesi beni rahatsız eder	1	3,5
Toplam			28	100

Tablo 9’daki verilere göre 16-25 yaş grubunda olanların 5’i (%18) Kıbrıs kültürüne adapte olma konusunda “**K8-Y16-E, K5-Y18-E, K2-Y16-E, K1-Y17-E, K3-Y17-K:** herhangi bir olumsuzluk yaşamadığını”; 3’ü (%11) ise **K6-Y22-K, K7-Y19-K, K4-Y24-E:** ebeveynlerinin bazı konularda Kıbrıs kültürüne özgü şeyleri yapmasına izin vermediğini” belirtmiştir. 26-35 yaş grubundakilerden 2 kişi (%7) “**K11-Y34-E, K12-Y30-E:** iki kültür arasında kaldıklarından hangi kültüre göre davranmaları gerektiğiyle ilgili ikilem yaşadığını”; 2’si (%7) “**K9-Y27-K, K10-Y28-K:** ebeveynlerinin bazı konularda Kıbrıs kültürüne özgü şeyleri yapmasına izin vermediğini”; 1 kişi (%3,5) de “**K13-Y32-E:** herhangi bir olumsuzluk yaşamadığını” belirtmiştir.

36-45 yaş grubunda olanlardan 2’si (%7) “**K15-Y39-E, K16-Y41-E:** iki kültüre göre davranma/yaşama konusunda sıkıntılar yaşadığını” belirtmiş, 1 kişi (%3,5) de “**K14-Y28-K:** iki kültür arasında kaldığını” ifade etmiştir. 46-55 yaş grubundakilerin 2’si (%7) de “**K17-Y49-E, K18-Y52-E:** İki kültürü de aynı anda yaşamanın ve uygulamanın çok zor olduğunu” ifade etmiştir. 56-65 yaş grubunda olanların 3’ü (%11) de duruma daha farklı yaklaşarak “**K19-Y57-K, K20-Y60-E, K21-Y62-E:** Kıbrıs'ta Türkiyeli, Türkiye'de Kıbrıslı gibi görüldüklerini ve bu yüzden iki kültüre uyum sağlayamadıklarını” dile getirmiştir. 66 ve üzeri yaştakilerin 3’ü (%11) “**K27-Y69-E, K24-Y70-K, K22-Y67-E:** Kıbrıs yaşam tarzına alışamadıklarını”; 2’si (%7) “**K23-Y66-K, K25-Y74-E:** dil ve iletişim konusunda sıkıntılar yaşadıklarını”; 1 kişi (%3,5) “**K26-Y71-E:** dinin ikinci planda görülmesinden rahatsızlık duyduğunu” ve 1 kişi (%3,5) de “**K28-Y73-E:** kendi kültürünün çağ dışı görülmesinden rahatsız olduğunu belirterek Kıbrıs kültürüne uyumla ilgili sıkıntılar yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

3.2.5. Hangi Kültüre Ait Olarak Görülmeye İlgili Bulgular

Yarı yapılandırılmış görüşmenin beşinci boyutu olan “Kendinizi hangi kültüre ait olarak görüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Hangi Kültüre Ait Olma Durumu

Yaş Grubu	n	Kültür	f	%
16-25	8	Kıbrıs kültürü	8	28
26-35	5	Kıbrıs kültürü	5	18
36-45	3	Kıbrıs ve Türkiye kültürü	3	11
46-55	2	Türkiye kültürü	2	7
56-65	3	Türkiye kültürü	3	11
66 ve üzeri	7	Türkiye kültürü	7	25
Toplam			28	100

Tablo 10'dan elde edilen bulgular ışığında kendilerini hangi kültüre ait olarak gördükleriyle ilgili 16-25 yaş grubundakilerin 8'i (%28) **K1-Y17-E, K2-Y16-E, K3-Y17-K, K4-Y24-E, K5-Y18-E, K6-Y22-K, K7-Y19-K, K8-Y16-E**: Kıbrıs kültürüne ait olduklarını" ve 26-35 yaş grubundakilerin 5'i (%18) de "**K9-Y27-K, K10-Y28-K, K11-Y34-E K12-Y30-E, K13-Y32-E**: Kıbrıs kültürüne ait olduklarını" ifade etmişlerdir. 36-45 yaş grubundakiler ise (n=3) "**K14-Y28-K, K15-Y39-E, K16-Y41-E**: kendilerini hem Kıbrıs hem de Türkiye kültürüne ait olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte 46-55 (n=2) **K17-Y49-E, K18-Y52-E**; 56-65 (n=3) **K19-Y57-K, K20-Y60-E, K21-Y62-E** ve 66 ve üzeri (n=7) yaştaki katılımcıların tümünün **K22-Y67-E, K23-Y66-K, K24-Y70-K, K25-Y74-E, K26-Y71-E, K27-Y69-E, K28-Y73-E** kendilerini sadece Türkiye kültürüne ait olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

4. TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmadaki sosyo-demografik değişkenler ile kültürlenme ölçeği puanlarının karşılaştırılması neticesinde cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim, uyruk ve ikamet süresi ile kültürlenme arasında anlamlı farklar bulunmuş ve bu değişkenlerin kültürlenme üzerinde önemli etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet değişkenine göre yapılan analiz sonucunda kadınların erkeklere oranla kültürlenme seviyesinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Kadınlar özellikle ayrılma stratejisini daha çok tercih etmektedirler. Bu durumun, erkeklere kıyasla daha az sosyal ortamlara katılmaları, çoğunluğunun ev hanımı olmaları ve belirli bir sosyal çevre dışına çıkamamaları gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Erkeklerin daha çok ev dışında bulunmaları, bir işte çalışmaları veya sosyal ortamlarda bulunmaları, dışarıda daha fazla vakit geçirmeleri gibi etkenlerle yerleşik kültürün üyeleriyle çabuk kaynaşmaları, dilini, kültürünü, yaşam tarzını erken öğrenmeleri gibi nedenlerle kadınlardan daha erken kültürlendikleri değerlendirilmektedir.

Konuyla ilgili benzer çalışma sonuçları incelendiğinde; Aliyev ve Öğülmüş'ün (2016:106) araştırmasında cinsiyet ile kültürlenme arasında herhangi bir farklılaşma bulunamazken, Kim, Laroche ve Tomiuk'un (2001:622) çalışmasında cinsiyet ile kültürlenme arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Çalışma sonucunda, kadınların göç ettikleri bölgede kendi kültürlerini devam ettirme eğiliminde olduğu, sürekli olarak ev ortamında olmaları ve yerleşik kültürle etkileşim kuramamaları nedeniyle ayrılma stratejini tercih ettikleri, diğer bir ifadeyle cinsiyete göre seçilen kültürlenme stratejisinin farklılaştığı tespit edilmiştir. Leong ve Tata'nın (1990:210) Çinli ve Amerikalılar üzerindeki cinsiyet ve kültürleşme farklılıkları adlı çalışmasında da kültürlenme stratejisinin cinsiyete göre farklılaştığı bulunmuştur. Bir diğer çalışmada da kadınların bütünleşme ve ayrılma stratejilerine daha çok yöneldiği tespit edilmiştir (Şeker, 2006:11). Jasti, Lee ve Doak'ın (2011:740) araştırmasında da cinsiyet ile kültürlenme arasında farklılaşmalar bulunmuş ve erkeklerin kadınlara oranla yeni kültüre daha çabuk uyum sağladığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların medeni durumları ile kültürlenme puanlarının karşılaştırılması neticesinde anlamlı farklar bulunmuştur. Bu sonuca göre medeni durumun kültürlenme üzerinde önemli etkilerinin olduğu, bekâr olanların ayrılma stratejisi hariç evli olanlara oranla kültürlenme geneli ile alt ölçeklerinden daha yüksek puan aldığı ve evli kişilerin ayrılma stratejisine daha meyilli olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun nedenlerinin; bekâr kişilerin evlilere oranla daha çok arkadaş grupları arasında kültürlenmeleri ve kültürel ortamlarda daha fazla bulunmaları, evli kişilerin ise belirli bir sosyal çevre ve grup içerisinde sınırlanmaları ya da ebeveynlerinin tepkilerinden kaçınmak için kendi ebeveynlerinden öğrendikleri kültürel özellikleri sürdürmeye çalışmalarından kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme verileri de bu sonuçları desteklemektedir. 16-25 ile 26-35 yaş aralığında olan bekar bireylerin Kıbrıs kültürüyle daha çok bütünleştiği, bunun yanında Kıbrıs kültüründen ayrı olarak marjinalleşme stratejisine ilişkin iki kültürün kaynaştırıldığı yeni bir kültür oluşturma çabası içinde oldukları da tespit edilmiştir. 46 ve üzeri yaşta evli bireylerin ise ayrılma stratejisine daha fazla yöneldiği saptanmıştır.

Medeni durumun kültürlenme üzerindeki etkilerine yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde; Şeker'in (2006:24) çalışmasında da medeni durum ile kültürlenme arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Bekârlar asimilasyon ve marjinalleşmeye daha meyilli iken evlilerin ayrılmaya daha yakın olduğu tespit edilmiştir. Aliyev ve Ögülmüş (2016:105) ise evli olanların bütünleşmeye daha yakın olduklarını, kişinin yerleşik kültürden birisiyle evlenmesi halinde o kültürü daha çok benimsediğini belirtmiştir. Ataca ve Berry'in (2002:22) çalışmasında, evli olanların yerleşik kültüre adapte olma sürecinin bekârlara oranla daha uzun sürdüğü tespit edilmiştir. Bu durumun, ebeveynleri tarafından kendi öz kültürünü sürdürme konusunda desteklenen evli bireylerin yerleşik kültüre karşı daha kapalı durabilmelerinden kaynaklandığı belirtilmiştir. Ayrıca istediklerini yapabilme konusunda serbest olan bekâr kişilerin yerleşik kültür ortamlarına daha kolay girebilmesi ve onlarla daha fazla iletişimde bulunabilmesi neticesinde evlilere kıyasla bütünleşme stratejisini tercih ederek daha çabuk adapte olabildikleri öngörülmüştür.

Katılımcıların yaşları ile kültürlenme puanlarının karşılaştırması neticesinde de anlamlı farklar bulunmuş ve yaşın kültürlenme üzerinde önemli etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaş düştükçe asimilasyon, marjinalleşme ve bütünleşme daha çok tercih edilirken, yaşın artması ile sadece ayrılma stratejisi tercih edilmektedir. Kültürlenme geneli için alınan puanlar incelendiğinde yaşın artmasıyla puanların düştüğü gözlemlenmiştir. Bu verilere göre 16-45 yaş aralığındaki katılımcıların ayrılma, bütünleşme ve marjinalleşme gibi çeşitli kültürlenme stratejilerini tercih ettiği ancak 46 ve üzeri yaştakilerin ise tek bir stratejiyi özellikle de ayrılmayı tercih ettiği saptanmıştır. Bu durum; (i) 46 ve üzeri yaşta olanların Türkiye'de doğmuş ve belli bir süre Türkiye kültüründe yaşamış olmaları, (ii) Kıbrıs'a geldiklerinde Kıbrıslılarla iç içe yerleştirilmek yerine Kıbrıslılardan ayrı bölgelere yerleştirilmeleri, (iii) ayrı bir Türkiyeli bölgesi, mahallesi, köyü oluşturulmasına çalışılması gibi politikalarla Türkiyeli göçmenlerin kendi kültürlerini devam ettirmelerine olanak sağlanması gibi etkenlerden kaynaklanmaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşme verilerinde de benzer sonuçlar elde edilmiştir. Özellikle 46 ve üzeri yaştakilerin Kıbrıs kültürü ile Türkiye kültürünü bir arada yaşamının zor olduğunu ve kendilerini Türkiye kültürüne ait olduklarını belirtmelerinden ayrılma stratejisini tercih ettikleri görülmüştür. 16 ile 45 yaş arasındaki bireylerin ise Kıbrıs'ta ve Kıbrıs kültürü içinde doğmaları, Kıbrıs kültürüyle daha çok vakit geçirmeleri ve kültürlenmeleri neticesinde yerleşik kültüre daha fazla ilgi duydukları, bütünleştikleri, bununla birlikte ebeveynlerinin Türkiye kültürünü sürdürme çabalarından etkilenerek marjinalleşmeye doğru yeni ve karma bir kültür oluşturmaya çalıştıkları da tespit edilmiştir. Buna ilaveten özellikle yaşın azalmasıyla asimilasyon tercihinin daha fazla olduğu ve Kıbrıs kültürünün tercih edildiği de saptanmıştır.

Yaşın kültürlenme üzerindeki etkilerine yönelik yapılan çalışmalarda; Aliyev ve Ögülmüş'ün (2016:104) çalışmasında yaş ile kültürlenme arasında anlamlı farklılaşma bulunamazken, Şeker'in (2006) çalışmasında sadece bütünleşme stratejisi için farklılaşma bulunmuş ve yaşın ilerlemesiyle bütünleşmenin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç da insanların yaşlarının artmasıyla kendi kültürel özelliklerini daha çok sarıldığı, yerleşik kültürle de belli ölçülerde bütünleşmeye çalıştığı şeklinde yorumlanmıştır.

Araştırmaya katılanların eğitim seviyesi ile kültürlenme puanlarının karşılaştırması neticesinde de anlamlı farklar bulunmuş ve eğitim seviyesinin kültürlenme üzerinde etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim seviyesinin yükselmesiyle kültürlenme seviyelerinin de yükseldiği, özellikle asimilasyon, marjinalleşme ve bütünleşme stratejilerinin daha çok tercih edildiği, bunlar arasında ise 16-25 yaş aralığındaki lise ve üniversite mezunu gençlerin bütünleşme stratejisine daha fazla önem verdiği tespit edilmiştir. 16-25 yaş aralığında olan gençler Kıbrıs adasında doğmuş ve bu kültür içinde yaşamaya alışmıştır dolayısıyla Kıbrıs kültürü ile bütünleşmelerinin doğal bir sonuç olduğu değerlendirilmektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme verilerinden elde edilen bulgular sonucunda da 16 ile 35 yaş aralığındaki katılımcıların Kıbrıs kültürüne daha fazla adapte olduğu ve bütünleştikleri tespit edilmiştir.

Eğitim seviyesinin kültürlenmeye etkileri üzerine birçok çalışma yapılmış ve çeşitli sonuçlar elde edilmiştir. Bunlardan Ataca ve Berry (2002) ile Yağmur ve van de Vijver'in (2012) çalışmalarında göçmenlerin eğitim seviyelerinin yükselmesiyle yerleşik kültürün özelliklerine daha fazla yönelme (asimilasyon) ve bütünleşme görüldüğü tespit edilmiştir. Lee ve Green'in (2010) Güneydoğu Asya'dan Amerika'ya göç eden bir toplum üzerinde yapmış olduğu araştırmada da eğitim seviyesinin yükselmesiyle bütünleşme stratejisinin daha çok tercih edildiği saptanmıştır. Trebbe'nin (2007) çalışmasında da Almanya'ya göç eden birinci kuşak Türklerin eğitim seviyelerinin düşük olması nedeniyle bütünleşme seviyelerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şeker'in (2006) çalışmasında ise eğitim seviyesinin yükselmesiyle asimilasyonun daha fazla tercih edildiği, bütünleşme ve ayrılmaya ise daha az yönelme olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılanların uyrukları ile kültürlenme puanlarının karşılaştırılması sonucunda da anlamlı farklar bulunmuş ve uyruğun da kültürlenme üzerinde önemli etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu verilere göre KKTC ve KKTC-TC uyruklu olup da 16-35 yaş aralığında olan katılımcılar, kültürlenme geneli ile bütünleşme ve marjinalleşme boyutlarında daha yüksek puan, 36 ve üzeri yaştaki TC ve TC-KKTC uyrukluları ise ayrılma boyutundan daha yüksek puan almışlardır. Bu sonuçlara göre KKTC ve KKTC-TC uyrukluların daha çok bütünleşme ve marjinalleşmeye meyilli oldukları, TC ve TC-KKTC uyrukluların da kendi kültürlerini devam ettirme yani Kıbrıs kültüründen ayrılma stratejisini tercih ettikleri saptanmıştır. KKTC uyruklu olanlar Kıbrıs kültürü içinde doğup büyüdüklerinden, KKTC-TC uyruklu olanlar ise adaya geldiklerinde çok küçük yaşta olmalarından ve aynı şekilde Kıbrıs kültürü içinde kültürlenmelerinden dolayı Kıbrıs kültürüne daha yakın görünmektedirler. Bununla birlikte hem Kıbrıs kültürü hem de Türkiye kültürü arasında bocalama yaşadıklarından marjinalleşmeye de yöneldikleri düşünülmektedir. TC ve TC-KKTC uyrukluların ise adaya geldiklerinde 18 yaşın üzerinde olmaları veya 1975 yılından sonraki dönemlerde münferit olarak adaya göç etmeleri ve Kıbrıs kültürüne uyum sağlamada zorlanmaları nedeniyle kendi kültürlerini devam ettirme tercihinde oldukları değerlendirilmektedir.

Yarı yapılandırılmış görüşme verilerinden elde edilen bulgular da kültürlenme ölçeğinden elde edilen verileri doğrulamaktadır. Buna göre 16 ile 35 yaş aralığında olan KKTC ve KKTC-TC uyruklu katılımcıların kendilerini Kıbrıs kültürüne daha yakın gördüğü, 36-45 yaşındaki KKTC-TC uyruklu bireylerin Kıbrıs ve Türkiye kültürü ile bütünleşmeyi tercih ettiği, 46 ve üzeri yaştaki TC ve TC-KKTC uyrukluların ise Türkiye kültürünü tercih ederek ayrılma stratejisine yöneldiği tespit edilmiştir.

Katılımcıların ikamet süreleri ile kültürlenme puanlarının karşılaştırılmasında da anlamlı farklar bulunmuş ve ikamet süresinin kültürlenme üzerinde önemli etkilerinin olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen veriler ışığında asimilasyon, bütünleşme ve marjinalleşmeyi 16 ile 35 yıl arasında KKTC’de ikamet edenler daha çok tercih ederken, ayrılmayı 36-45 yıl arasında ikamet edenler tercih etmiştir. Gerek kültürlenme ölçeğinden elde edilen puanlar gerekse görüşme verileri yukarıda elde edilen verileri destekler niteliktedir. 16-35 yıl arasında ikamet edenler KKTC ve KKTC-TC uyruklulardır ve gerek Kıbrıs’ta doğmaları gerekse bu kültür içinde büyüüp kültürlenmeleri nedeniyle Kıbrıs kültürüne daha yakın oldukları görülmektedir. Bununla birlikte iki kültür arasında kalıp da bocalama yaşayanlarda farklı ve karma bir kültüre yönelim çabası içine girmişlerdir.

İkamet süresi ile kültürlenme arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Jasti, Lee ve Doak(2011:741) ile Mahmud ve Schölmerich’e (2011:280) göre göçün çocukluk çağında veya genç yaşlarda gerçekleşmesi ve göç edilen yerdeki ikamet süresinin uzunluğu kültürleşmeye olumlu yönde etki etmektedir. Gil, Vega ve Dimas’a (1994:49) göre de göçmenlerin yerleştikleri ülkelerde doğan ikinci nesil çocukları sonradan gelenlere kıyasla daha çabuk uyum sağlamaktadırlar. Berry ve arkadaşlarının (2006:326) çalışmasında da göç edilen ülkede doğan ikinci nesil bireylerin veya yerleşik kültür içerisinde 12 yıldan fazla ikamet eden göçmenlerin bütünleşme seviyelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Grant’ın (2007:107) Kanada’da yaşayan Asyalı ve Afrikalı göçmenler üzerinde yapmış olduğu çalışmada da ikamet süresinin uzamasıyla göçmenlerin kendilerini Kanadalı olarak tanımlama seviyelerinin yükseldiği, Kanada’da doğan ikinci nesil bireylerin ise kendi kültürleri ile Kanada kültürünü benimsedikleri ve kendilerini Kanadalı olarak gördükleri tespit edilmiştir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Kıbrıs adasına 1974 sonrası Türkiye’den gelen göçmenlerin kültürlenme seviyelerinin belirlenmesi ve Kıbrıs kültürüne uyumunun ortaya çıkarılması amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma sonucunda üç farklı sonuç elde edilmiş ve çeşitli önerilerde bulunmuştur. 1974 sonrası gelen birinci kuşak göçmenlerden 46 ve üzeri yaştaki bireylerin Kıbrıs kültürüne adaptasyonda zorlandığı ve ayrılma stratejisini tercih ederek kendi öz kültürlerini sürdürmeye çalıştıkları gözlemlenmiştir. İlk kuşak göçmenlerin Kıbrıs adasında doğan ve günümüzde en büyük yaş ortalaması 43-44 olan ikinci kuşak çocuklarının iki kültür arasında kaldığı, ebeveynlerinden gördükleri Türkiye kültürünü uygulamaya çalıştığı, Kıbrıs adasında doğup büyümeleri ve bu kültür içinde kültürlenmeleri nedeniyle Kıbrıs kültürü ile belli ölçülerde bütünleştiği görülmüştür. İkinci kuşağın Kıbrıs adasında doğup büyümüş ve günümüzde en büyük yaş ortalaması 24-25 olan üçüncü kuşak çocukları ise asimilasyon, bütünleşme ve marjinalleşme boyutlarını tercih ettiği saptanmıştır. Yaşın azalmasıyla asimilasyon oranlarının yükseldiği, yaşın artmasıyla bütünleşme ve marjinalleşmenin daha fazla görüldüğü tespit edilmiştir. Bu veriler ışığında üçüncü kuşak bireylerin Kıbrıs kültürüne daha fazla adapte olduğu ve kendilerini Kıbrıslı olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Yaş ve eğitim seviyesinin yükselmesiyle de iki kültür arasında kalan üçüncü kuşağın iki kültürün sentezlendiği ayrı bir kültür oluşturmaya çalıştıkları tespit edilmiştir.

Türkiyeli olarak görülen göçmenlerin ortak noktası sosyo-ekonomik kaygılar nedeniyle Anadolu'nun çeşitli bölgelerden gelerek evlerini, topraklarını ve vatanlarını geride bırakmaları ve hiç bilmedikleri yeni bir ülkenin dört bir tarafına yerleştirilmeleridir. Ancak bu göçmenler, hiçbir şekilde kendi öz kültürlerini yeni bir bölgeye taşıma amacını güden belli bir örgütlü grup veya teşkilatın üyesi ya da işgalci olmamışlar, kendilerine ve aile fertlerine daha iyi bir yaşantı sağlamak için göç etmişlerdir. O dönemlerde uygulanan belki yanlış politikalar belki de yabancılaşma çekmemeleri için Kıbrıslı Türklerden ve Kıbrıs kültüründen tamamen ayrı olarak benzer gruplar halinde mahalle, köy ve ilçelere yerleştirilerek kendi kültürlerini devam ettirmelerine imkân verilmiştir.

1974'ten günümüze 44 yıl geçmesine rağmen KKTC'de bulduklarında 'Türkiyeli', Türkiye'ye gittiklerinde 'Kıbrıslı' olarak görülen bu göçmenlerin birey olmanın evrensel haklarından insan olmanın da doğal hukukundan yeterince pay alamadıkları düşünülmektedir. Göçmen şeklinde tabir edilmenin getirmiş olduğu sorunlarla birlikte her çözüm sürecinde geri gönderilecekler listesinde bulunmanın yaratmış olduğu belirsizlikler özellikle birinci kuşak göçmenler için ada üzerinde sürekli bir yaşam kurma hayallerini engellemiştir. Geri gönderileceğiz kaygısıyla yaşayan göçmenler kendilerine verilen Rumlardan kalma mal ve mülklere devletin vermiş olduğu geçici tapular (tahsis tapu) nedeniyle yeterince ilgi göstermemiş, tamir ettirmemiş hatta yeni eşya dahi almamış, tarlalarına uzun vadede ürün verecek bitkiler dikmemiş, kısacası KKTC'ye karşı aidiyet duyguları geliştirmemişlerdir. Dolayısıyla birinci kuşak göçmenlerin Kıbrıs kültürüne uyum sağlayamayıp kültürlenememelerinin ve kendilerini Kıbrıs'a ait olarak görmemelerinin en temel sebepleri olarak yukarıda belirtilenler verilebilmektedir.

Kültürlenme her zaman uyumlu bir süreç olmayabilir ve bu süreçte çeşitli toplumsal, psikolojik ve kültürel sorunlar yaşanabilir. Kültürlenme aşamasında kişilerin sosyal ve psikolojik sorunlar yaşamaması için kültürlenmeyle ilgili yeterli bilgi verilmesi, buna uygun politikalar ve yönetimler sergilenmesi gereklidir. Kültürlenme aşamasında bireyler; kendileriyle aynı özellikte olan kişilerle, elde etmek istedikleri nitelik veya varlıkları ya da hakkı olduklarını düşündükleri nesnelere karşılaştırmak suretiyle bir nevi yoksunluk yaşamaktadırlar. Başka bir ifadeyle azınlık durumunda olanlar kendi toplulukları ile diğer toplulukların arasındaki farklılıklara bağlı olarak olumsuz duygular yaşamaktadırlar. Böyle bir durumda ise sosyal karşılaştırma yapılması, çeşitli stratejiler geliştirilerek olumsuzluklarla baş etme yöntemlerinin geliştirilmesi ve farklı kültürlerin birbirleriyle etkileşimlerinin artırılması gibi uygulamalar yapılmalıdır.

Bu uygulamalar içerisinde politikacılara, bilim adamlarına, çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerine büyük görevler düşmektedir. Bu çerçevede göçmenlerin kültürel özelliklerine yönelik daha fazla çalışmalar yapılmalı, çeşitli eğitimler ve sosyal destekler verilerek devletin ve diğer kuruluşların politikalar üretmesi sağlanmalıdır. Göçmenlerin kültürlenme ve uyum süreçlerinin kolaylaştırılması amacıyla dönemsel olarak çeşitli eğitimlere, yöresel festivaller ve etkinliklere, birçok sosyal destek programlarına katılmaları ve yerleşik kültürle kaynaştırılmaları sağlanmalıdır. Ancak, bu eğitimler ve uygulamalardan önce devletin kültürlenmeyle ilgili politikalar üretmesi ve göçmenlerin kültürlenme stratejilerinin belirlenmesi gereklidir. Bu sebeple öncelikle bu araştırmada uygulandığı şekilde göçmenlerin kültürlenme ölçümleri yapılarak kültürlenmelerini etkileyen faktörler belirlenmeli ve bunlara yönelik politikalar geliştirilmelidir.

Kıbrıs adasındaki Türk varlığının 1571 yılında Osmanlılarla başladığı ve günümüze kadar Kıbrıslı Türklerin mücadeleleriyle devam ettiği bilinmektedir. 1974 sonrasında gelenler de aynı soyun devamı olarak 400 yıl sonra adaya gelmişlerdir. Dolayısıyla iki ırk da aynı soydan gelmektedir. Bu sebeple Kıbrıs adasında 44 yıldır yaşanan Kıbrıslı-Türkiyeli kavramının Rumlar tarafından ortaya çıkarıldığı ve bu kavram üzerinden kökeni Türk olan grupların bölünmeye çalışıldığı unutulmamalıdır. Rumların buradaki en büyük amaçlarından birisi kendilerini de Kıbrıslı olarak gördüklerinden Kıbrıslı Türkleri de Kıbrıslılık altında asimile etmektir. Bu çerçevede Türk toplumu olarak bizlere düşen görevler; Kıbrıslı ve Türkiyeli gibi bir ayırımı müsaade etmemek, bunun suni bir politika ve propaganda sonucunda ortaya çıkarıldığını her zaman dile getirmek ve 1974 sonrasında gelen ilk kabile göçmenlerle ilgili yanlış politikaların ikinci ve üçüncü kuşak üzerinde uygulanmasına müsaade etmemektir.

44 yıllık sürecin başlangıcında uygulanan ve Kıbrıslı Türklerden tamamen ayrı yerlere yerleştirilme ve kendi kültürlerini devam ettirme politikaları zamanla değişime uğramaya başlamıştır. Böylece birbirlerine yaklaşmaya başlayan ve kökenleri aynı olan iki Türk toplumu arasında evlilikler, kız alıp vermeler, aynı ideoloji altında görev yapmalar, her türlü sağlık, eğitim ve sosyal hizmetlerden faydalanmalar artmaktadır. Sonuç olarak Kıbrıs'ta yaşanabilir, verimli, etkili, üretken, dinamik ve hoşgörülü toplumun devamı için Kıbrıslı ya da Türkiyeli ötekileştirilmesinden vazgeçilerek KKTC'de yaşayan Türklerin birlikteliğine yönelik politikaların üretilmesinin KKTC'nin geleceği açısından son derece önemli bir atılım olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aliyev, R. ve Ögülmüş, S. (2016). “Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürlenme Düzeylerinin İncelenmesi”, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 4(1):89-123. doi :10.18506/anemon.20532.
- Ataca, B., & Berry, J.W. (2002). “Psychological, Sociocultural, And Marital Adaptation Of Turkish Immigrant Couples In Canada”, International Journal of Psychology, 37, 13-26. doi:10.1177/0022022102033005005.
- Balcı, A. (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler, Pegem A, Ankara:
- Baltacı, C. (1996). Eğitim Sistemi, Osmanlı Dünyayı Nasıl Yönetti, İz Yayınları, İstanbul.
- Bektaş, D.Y. (2004). “Psychological Adaptation And Acculturation And Acculturation Of The Turkish Students in the United States (Unpublished doctoral dissertation)”, Middle East Technical University, Ankara.
- Berry, J.W. (1992). “Acculturation and Adaptation in New Society”, International Migration, 30, 69-85. doi:10.1111/j.1468-2435.1992.tb00776.x.
- Berry, J.W. (1997). “Immigration, Acculturation and Adaptation” Applied Psychology: An International Review, 46(1), 5-34. doi: 10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x.
- Berry, J.W. (2006). “Contexts of Acculturation” In Sam D.L. ve Berry J.W. (Ed.) The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology (27-42), Cambridge University Press, London.
- Berry, J.W., Phinney, J.S., Sam, D.L. & Vedder, P. (2006). “Immigrant Youth: Acculturation, Identity, And Adaptation” Applied Psychology:An International Review, 55 (3), 303-332. doi: 10.1111/j.1464-0597.2006.00256.x.
- Beycioğlu, K. ve Aslan, B. (2012). “Öğretmen ve Yöneticilerin Öğretmen Liderliğine İlişkin Görüşleri: Bir Karma Yöntem Çalışması” Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 18(2), 191-223.
- Bilgin, N. (2003). Sosyal Psikoloji Sözlüğü, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- BOA (Başbakanlık Osmanlı Arşivi). Yıldız, Mütenevvi Maruzat, 180/177.
- Bülbül, S. ve Köse, A. (2010). “Türkiye’de Bölgelerarası İç Göç Hareketlerinin Çok Boyutlu Ölçekleme Yöntemi İle İncelenmesi” İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 39 (1), 75-94.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2005). Research Methods In Education (5th Ed.), Routledge Falmer, London.
- Cortes, D. E., Rogler, L. H., & Malgady, R. G. (1994). “Biculturalism Among Puerto Rican Adults in United States” American Journal Community Psychology, 22, 707-721. doi:10.2105/AJPH 2008.307091.
- Ekiz, D. (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Fogelman, K., & Comber, C. (2007). “Surveys and sampling”, In A. R. J. Briggs & M. Coleman (Eds.). Research Methods in Educational Leadership and Management (pp. 125-141). London: Sage.
- Gil, A.G., Vega, W.A. & Dimas, J.M. (1994). “Acculturative Stress and Personal Adjustment Among Hispanic Adolescent Boys”, Journal of Community Psychology, 22 (1), 43-54. doi: 10.1002/1520-6629(199401)22:1<43::AID-JCOP2290220106>3.0.CO;2-T.
- Grant, P.R. (2007). “Sustaining A Strong Cultural And National Identity: The Acculturation of Immigrants And Second Generation Canadians of Asian And African Descent”, Journal of International Migration and Integration, 8, 89-116. doi.org:10.1007/s12134-007-0003-2.
- Green, J.C., Krayder, H., & Mayer, E. (2005). Combining Qualitative And Quantitative Methods In Social Inquiry. In B. Somekh & C. Lewin (Eds.). Research Methods In The Social Sciences (pp. 275-282), Sage, London.
- GÜNay, Ünver (2003). “Göç, Din ve Değişme: Batı Avrupa’daki Türk İşçileri Örneği”, Bilimname, Sayı 3: 35-64.
- Halaçoğlu, Yusuf (2006). XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi, TTK, Ankara.

- Hatun, Şükrü (2001). “Kıbrıs'ı Kıbrıslıdan Sor” Radikal Gazetesi, (<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=23037>, 02 Ağustos 2016 tarihinde erişildi).
- İzbul, Yalçın (1983). “Kültür ve Kültürel Süreçler Üstüne”, Çağdaş Eleştiri Dergisi, 2(6): 28-31.
- Jasti, S., Lee, C.H., & Doak, C. (2011) “Gender, Acculturation, Food Patterns, And Owerweight In Korean Immigrants”, Am J Health Behav, 35(6), 734-745. doi: 10.5993/AJHB.35.6.9.
- Karasar, N. (1998). Bilimsel Araştırma Yöntemi (8. baskı), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karasar, N. (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Keser, Ulvi (2006). “Kıbrıs'ta Göç Hareketleri ve 1974 Sonrasında Yaşananlar”, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 5(12), 103–128.
- Kim, C., Laroche, M. & Tomiuk, A.M. (2001). “A Measure Of Acculturations Of Italian Canadians: Scale Development And Construct Validation”, International Journal Of Intercultural Relations, 25(6), 607-637. doi:10.1016/S0147-1767(01)00028-1.
- Leong, F.T.L. & Tata, S.P. (1990). “Sex and Acculturation Differences In Occupational Values Among Chinese-American”, Journal of Counseling Psychology, 37(2), 208-212. doi:10.1037/0022-0167.37.2.208.
- Mahmud, S.H. & Schölmerich, A. (2011). “Acculturation and Life Satisfaction: Immigrants in Germany”, Psychology Research, 1:278-286.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook (2nd ed.), Sage, California.
- Nguyen, H.H., & Von Eye, A. (2002). “The Acculturation Scale for Vietnamese Adolescents (ASVA): A Bidimensional Perspective”, International Journal of Behavioral Development, 26, 202-213. doi: 10.1080/01650250042000672.
- Pazarlıoğlu, V.M. (2005). “Yönetim ve Ekonomi, İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonometrik Analizi”, Celal Bayar Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(1): 121-135.
- Sert, G., Kurtoğlu, M., Akıncı, A. ve Seferoğlu, S.S. (2012). Öğretmenlerin Teknoloji Kullanma Durumlarını İnceleyen Araştırmalara Bir Bakış: Bir İçerik Analizi Çalışması, Akademik Bilişim Dergisi.[http://yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/yayin/AB12_Sert-Kurtoglu-Akinci-Seferoglu_IcerikAnalizi.pdf [Erişim tarihi: 29.07.2017].
- Silverman, D. (2006). Interpreting Qualitative Data (3rd Ed.),Sage, London.
- Stephens, R. (1966). Cyprus-A Place Of Arms, Pall Mall, London.
- Şeker, D. (2006). “Kente Göç Etmiş Bir Örnekleme Kültüre Uyum (Kültürlenme) Süreçleri”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 3 (2):1-31.
- Wikipedia (2016). Kıbrıs Türkleri. https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1br%C4%B1s_T%C3%BCrkleri#cite_note-kibrisnet-30 [Erişim tarihi: 02.08.2016].
- Zia, N. (1975). Kıbrıs'ın İngiltere'ye Geçışı ve Adada Kurulan İngiliz İdaresi, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara.